

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คือโรงเรียน ซึ่งจัดตั้งโดยตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเสริมงานโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการดำเนินอยู่แล้ว เฉพาะในท้องถิ่นทุรกันดารและห่างไกลคมนาคม

เหตุผลในการจัดตั้งโรงเรียน

การจัดตั้งโรงเรียนนั้น ย่อมจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อได้ชื่อว่าเป็นตำรวจก็น่าจะทำหน้าที่เยี่ยงผู้พิทักษ์สันติราษฎร์โดยทั่วไป คือรักษากฎหมายบ้านเมือง จับกุมปราบปรามโจรผู้ร้ายต่างๆ ไม่น่าจะมาเป็นห่วงเป็นใยถึงกับร่วมกับชาวบ้านสร้างโรงเรียนหลังคามุงแฝก ฝาไม้ไผ่ผ่าซีก เพื่อสอนหนังสือเด็กอยู่ตามป่าตามดอย และท้องถิ่นทุรกันดาร ซึ่งจะเข้าถึงได้ด้วยการเดินเท้า หากคำนึงว่าเด็กชาวเขาและไกลคมนาคมนี้ ไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งหนตำบลใด คือ ส่วนหนึ่งของเด็กไทยในวันนี้ ซึ่งจะเป็นกำลังคนของชาติบ้านเมืองในวันหน้า เป็นทรัพยากรที่มีค่า และสำคัญที่บ้านเมืองยิ่งกว่าเพชรนิลจินดา และทรัพย์สมบัติใดๆ แล้ว การจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือเท่านั้น ที่จะป็นช่องทางหรือเป็นปัจจัยให้ชาวเขา และประชาชนไกลคมนาคม ได้หลุดพ้นจากความโง่เขลา โรคภัยไข้เจ็บและความยากจน เป็นพลเมืองดีและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ประกอบทั้งตำรวจตระเวนชายแดนมีการกิจรับผิดชอบ ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติอยู่ตามป่าตามเขา และพื้นที่ทุรกันดารอันเป็นถิ่นที่อยู่ของเด็กเหล่านี้ และเพื่อเป็นการขยายการศึกษาในชนบท ให้เข้าสู่หมู่บ้านชาวเขาและพื้นที่

ชาวไทยไกลคมนาคมในพื้นที่รับผิดชอบ เป็นการส่งเสริมต่องานโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอยู่ตามพื้นที่อีกส่วนหนึ่ง ตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้ริเริ่มจัดตั้ง และดำเนินการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การดำเนินงานในเรื่องนี้เป็นไปเพื่อมนุษยธรรม เป็นงานบุญและงานกุศลโดยแท้

ตำรวจตระเวนชายแดน แม้จะเป็นตำรวจประเภทหนึ่ง แต่การปฏิบัติหน้าที่นั้นมีความแตกต่างไปจากตำรวจทั่วไปอยู่หลายประการ เพียงแต่ชื่อก็เป็นการชัดแจ้งแล้วว่า ตำรวจตระเวนชายแดนจะไม่อยู่นิ่ง แต่จะต้องตระเวนตรวจตราพื้นที่ชายแดนในความรับผิดชอบ ทำหน้าที่เป็นเสมือนรั้วของชาติ หรือเป็นแนวระวางป้องกันด่านแรกในการป้องกันประเทศชาติ เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจได้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หมู่ลาดตระเวนจะถูกส่งออกไปจากที่ตั้งปกติ เพื่อตรวจตรารักษาชายแดน เมื่อพบประชาชนผู้เดือดร้อนก็ให้ความช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ เป็นต้นว่าให้การรักษาพยาบาลประชาชนผู้เจ็บป่วย ให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ ฯลฯ สิ่งหนึ่งที่หมู่ลาดตระเวนได้พบเห็นก็คือ ตามหมู่บ้านชาวเขาหรือประชาชนไกลคมนาคมนั้น ถึงแม้ว่าจะมีเด็กอยู่ในวัยเรียนเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีผู้ใดสามารถจะไปจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือเด็กเหล่านั้นเป็นการประจำตามหมู่บ้านได้ ดังนั้นเมื่อ ๓๐ ปีมาแล้ว เมื่อหมู่ลาดตระเวนเข้าไปในหมู่บ้านชาวเขา การพูดจาติดต่องจึงเป็นไปโดยยากลำบาก เพราะความแตกต่างทางภาษา ช้า

ร้ายยิ่งกว่านี้
ตระเวนชาย
สิ่งเหล่านี้หา
ชาติแต่อย่าง
ได้ให้การรัก
งานที่สำคัญ
ชาวเขาและ
ไทยสามารถ
เผยแพร่วรร
สืบต่อไปใน

ประวัติความ
การจ
ได้ดีก่าเน็ด
ของกองกำ
(ปัจจุบัน
๓๓) ค่ายค
ตามความต้อ
ข้อเสนอแน
ตระเวนชาย
ซึ่งในระยะ
หน้าที่เป็นผู้
อำเภอเชียง
(ปัจจุบัน ๗
ทำหน้าที่เป็
เขต ๕ แล
พลตำรวจเอ
ผู้กำกับการ
การตำรวจ
รวมเหตุและ
เสนอต่อฝ่าย
ขออนุมัติจัด
ชนไกลคม
(ปัจจุบันพล

ร้ายยิ่งกว่านั้นชาวเขมาบางหมู่บ้านเห็นว่า ตำรวจ
ตระเวนชายแดนเป็นคนแปลกหน้า ไม่ยอมพบปะ
สิ่งเหล่านี้หากปล่อยทิ้งไว้จะไม่ก่อผลดีให้แก่ประเทศ
ชาติแต่อย่างใด ดังนั้นตำรวจตระเวนชายแดน จึง
ได้ให้การรักษายาบาลแก่ประชาชนผู้เจ็บป่วย และ
งานที่สำคัญยิ่งก็คือ การให้การศึกษากับเยาวชน
ชาวเขาและประชาชนไทยภาคพื้นราบ เพื่อให้รู้ภาษา
ไทยสามารถติดต่อได้สะดวก และเป็นเสมือนการ-
เผยแพร่วัฒนธรรมเข้าสู่หมู่บ้าน ในถิ่นทุรกันดาร
สืบต่อไปในอนาคต

ประวัติความเป็นมา

การจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ได้ถือกำเนิดครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๙๔ โดยความริเริ่ม
ของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๕
(ปัจจุบัน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่
๓๓) คำยดาราศรีม อําเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และ
ข้อเสนอแนะของหมู่บ้านตระเวนชายแดน
ตระเวนชายแดน ที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งในขณะนั้น ร้อยตำรวจโท ทวี ภาณุโสภณ ทำ
หน้าที่เป็นผู้บังคับหมวดตำรวจตระเวนชายแดน
อำเภอเชียงของ พันตำรวจเอกจิตรดี สีสายุทธ
(ปัจจุบัน พลตำรวจโทอดิษฐ์ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ)
ทำหน้าที่เป็นรองผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน
เขต ๕ และพันตำรวจโทศรีสุข มหิทธิเทพ(ปัจจุบัน
พลตำรวจเอก อดิษฐ์อธิบดีกรมตำรวจ) ทำหน้าที่เป็น
ผู้กำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเชียงใหม่ และผู้กำกับ
การตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๕ ได้ประมวลเรื่อง
ราวเหตุและความจำเป็น ตลอดจนประโยชน์อันพึงมี
เสนอต่อฝ่ายอำนวยการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อ
ขออนุมัติจัดตั้งโรงเรียนเปิดสอนชาวเขาและประชา-
ชนไทยภาคพื้นราบ ขณะนั้น พ.ศ. ๒๔๙๖ อยู่เย็น
(ปัจจุบันพลตำรวจตรี) ทำหน้าที่หัวหน้าอำนวยการ

๓ (ยุทธการและการฝึก) พันตำรวจโทสุรพล จุลละ-
พราหมณ์ (ปัจจุบันพลตำรวจเอกอดิษฐ์อธิบดีกรมตำรวจ)
ทำหน้าที่เป็นรองหัวหน้าฝ่ายอำนวยการตำรวจตระเวน
ชายแดนและ พันตำรวจเอกเจริญฤทธิ์ จำรัสโรมรัน
(ปัจจุบัน พลตำรวจโท อดิษฐ์ผู้บัญชาการตำรวจ
ตระเวนชายแดน) ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ
ตำรวจตระเวนชายแดน

หลังจากได้พิจารณาข้อเสนอแนะโดยละเอียด
แล้ว ฝ่ายอำนวยการตำรวจตระเวนชายแดนเห็นว่า
การจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กไทยภาคพื้นราบ เป็นความ
ต้องการของประชาชน ส่วนราชการที่รับผิดชอบโดย
ตรงไม่สามารถเข้าไปจัดตั้งเปิดสอนได้เป็นการประจำ
เป็นการขจัดความไม่รู้หนังสือตามนโยบายของรัฐบาล
และที่สำคัญยิ่งก็คือการผูกมิตรกับประชาชน อันจะ
เป็นช่องทางให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ใน
การปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ตำรวจตระเวน
ชายแดนสามารถปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ได้ตามความมุ่ง
หมายของทางราชการ จึงเห็นชอบให้กองกำกับการ
ตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๕ ดำเนินการจัดตั้งโรง-
เรียนเปิดสอนหนังสือแก่เยาวชนไทยภาคพื้นราบ และ
ได้สั่งการให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต
ต่างๆ ให้ดำเนินการในทำนองเดียวกัน โดยให้แต่ละ
หน่วยติดต่อขอความเห็นชอบจากฝ่ายศึกษาธิการ
ในท้องที่เสียก่อน แล้วจึงจัดตั้งเปิดสอนได้ ดังนั้น
โดยความริเริ่มของหมู่บ้านตระเวนชายแดนของหมวดตำรวจ-
ตระเวนชายแดนด้านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
และชาวบ้านจึงร่วมแรงร่วมใจก่อสร้างโรงเรียนชาวเขา
และประชาชนไทยภาคพื้นราบ เปิดสอนเป็นครั้งแรกที่
บ้านดอนมหาวัน ตำบลเชียงของ จังหวัดเชียงราย
ซึ่งเป็นหมู่บ้านประชาชนชาวไทยไทยภาคพื้นราบ สร้าง
แล้วเสร็จ เปิดสอนได้เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๔๙๔
มีชื่อว่าโรงเรียน ดชด. บำรุงที่ ๑ หลังจากที่ได้จัดส่ง
ครู ดชด. ไปประจำทำการสอนและวางรากฐานไว้เป็น

เป็นการ
ราชการได้
จตระเวน
รโรงเรียน
เรื่องนี้เป็น
ผลโดยแท้

ในตำรวจ
แถมแต่-
เพียงแต่
ชายแดน
ที่ชาย-
สมือนรั้ว
เกในการ
ใจได้เป็น
ตระเวน
รรักษา
ห้ความ-
ว่าให้การ
นะนำใน
ตระเวน
ระชาชน
เรียนเป็น
รหมู่บ้าน
ตระเวน
วังเป็นไป
ษา ข้า

มั่นคงแล้ว กองกำกับการตระเวนชายแดนเขต ๕ ได้โอนมอบโรงเรียนแห่งนี้ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เชียงรายรับไว้ดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ทั้งนี้ เพื่อที่ตำรวจตระเวนชายแดนจะได้ทำการบุกเบิก จัดสร้างโรงเรียนสอนหนังสือแก่เด็กตามหมู่บ้าน ไกลคมนาคม ตามความเรียกร้องของประชาชน ณ หมู่บ้านอื่นๆ สืบต่อไป

การเรียกชื่อโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีการเรียกชื่อแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของเงินก่อสร้างและวิธีการสร้าง โดยสรุปแล้วจะเป็นการตั้งชื่อให้เกียรติแก่ผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งโรงเรียนเอง หรือเรียกชื่อตามหมู่บ้าน ซึ่งอาจแยกย่อยลงไปดังต่อไปนี้

โรงเรียน **คชด. บำรุง** เป็นโรงเรียนซึ่งตั้งขึ้น โดยความเสียสละของชาวบ้าน และตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ตามหมวดต่างๆ ทั้งในด้านการเงิน วัสดุและแรงงาน ก่อสร้างเป็นโรงเรียนชั่วคราวพอเปิดสอนได้ ใช้วัสดุและแรงงานในหมู่บ้าน เมื่อไปสร้าง ณ ที่แห่งใดก็ให้อันดับก่อนหลังต่อไปอีก

โรงเรียน **คชด. สงเคราะห์** โรงเรียนแบบนี้ เป็นโรงเรียน ซึ่งเจ้าหน้าที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขตต่างๆ ร่วมกับชาวบ้านเป็นผู้บริจาคเงิน วัสดุ และแรงงานทำการก่อสร้าง ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นภาระน้อยหน้าแก่เจ้าหน้าที่หมวดตำรวจตระเวนชายแดนเขตต่างๆ อาคารโรงเรียนเป็นแบบชั่วคราว มีการให้เลขอันดับก่อนหลังประจำทุกโรงเรียน เช่นเดียวกับ โรงเรียน **คชด. บำรุง**

โรงเรียน **มิตรตำรวจบำรุง** ทั้งตำรวจตระเวนชายแดนและกระทรวงศึกษาธิการ ได้พยายามสร้างโรงเรียนให้มากขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นตำรวจตระเวน

ชายแดน จึงได้จัดงานกุศลเพื่อหารายได้สร้างโรงเรียนชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคม ผู้มีความเห็นใจและสนใจ ในการตั้งโรงเรียนจึงได้ชื่อโรงเรียนแบบนี้ว่า โรงเรียนมิตรตำรวจบำรุง

โรงเรียน **เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์** เป็นโรงเรียนซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเงินก่อสร้างเป็นอาคารเรียนแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชาวเขา

โรงเรียน **เจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์** เป็นโรงเรียนซึ่งสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ พระราชทานเงินก่อสร้าง เป็นอาคารแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชาวเขา

โรงเรียน **ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** โรงเรียนแบบนี้จะได้พระราชทานตามชื่อผู้โดยเสด็จพระราชกุศลสร้างในแต่ละแห่ง อาทิเช่น โรงเรียนมิตรมวลชน โรงเรียนจุฬา-ธรรมศาสตร์ โรงเรียนไทยทุน โรงเรียนทหารม้าอนุสรณ์ ฯลฯ สำหรับโรงที่ได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์ในการก่อสร้างนั้น ได้รับพระราชทานนามว่า "สังวาลวิทย์" พร้อมด้วยตัวเลขลำดับโรงเรียนเหล่านี้ สร้างเป็นอาคารแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชาวเขา และประชาชนไกลคมนาคมทั่วประเทศ

พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมราชชนนี

การจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือชาวเขา และประชาชนไกลคมนาคมนี้ ในระยะเริ่มแรกเป็นการดำเนินการแบบ "จับเสือมือเปล่า" แทบทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากมิได้มีงบประมาณจัดสรรไว้โดยเฉพาะเพื่อการนี้แต่ประการใด คุรุประจำโรงเรียนต่างๆ ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดน นักเรียนที่เข้าเรียนก็เป็น

เด็กยากจน ดินสอ ยาง เล่าเรียนอื่น ได้รับการบริจาค เคยได้ปีเตอร์สอน" ประเพณีของเสมอ ในระ การเสียสละแดนนั้น พหุหลายแห่ง ชายแดน บอุปโลก เครี แจกจ่ายให้

พระบ นางเจ้า ๗ นครินทราบ ราชทานพระ อาศัยพระบ ไกลคมนาคม ราชอาณาเข

เมื่อเดี นางเจ้า ๗ ราชทรัพย์ โรงเรียนชา แม่อน อี้ แห่งนี้ได้รับ หลวงอุปถัม พ.ศ. ๒๕๐๙ บาท เพื่อ ที่บ้านหนอง จังหวัดเชียง

เด็กยากจน และไม่สะดวกที่จะจัดซื้อสมุด หนังสือ ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด และสิ่งจำเป็นในการเล่าเรียนอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ตำรวจตระเวนชายแดนได้รับการบริจาคจากผู้สนใจอีกต่อหนึ่ง คำกล่าวซึ่งเราเคยได้ยินอยู่เสมอว่า "ไทยช่วยไทยเมื่อไทยเดือดร้อน" เป็นคำกล่าวที่แสดงถึงวัฒนธรรมและประเพณีของไทยเรา ซึ่งมีการแสดงออกให้เห็นอยู่เสมอ ในระยะเริ่มต้นดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนโดยการเสียดสของชาวบ้าน และตำรวจตระเวนชายแดนนั้น พ่อค้าประชาชนและองค์กรสาธารณกุศลหลายแห่ง ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ตำรวจตระเวนชายแดน บริจาคเครื่องเขียนต่างๆ แม้กระทั่งเครื่องอุปโภค เครื่องบริโภค และยารักษาโรค เพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับชาวบ้านและประชาชนโลกดมนาม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระทัยและได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่ชาวบ้าน ซึ่งเข้ามาอาศัยพระบรมโพธิสมภาร และประชาชนคนไทยโลกดมนาม ซึ่งเป็นพสกนิกรส่วนหนึ่งภายในพระราชอาณาเขต

เมื่อเดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๕ สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๑๓,๕๐๐ -บาท เพื่อจัดสร้างโรงเรียนชาวเขาเผ่าเย้า ที่บ้านแก่งรามัญ ตำบลแม่ฮ่อง อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนแห่งนี้ได้รับพระราชทานนามว่า โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ ๑ หลังจากนั้นเมื่อ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้พระราชทานเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ ๒ ที่บ้านหนองหอย ตำบลโป่งแยะ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้เจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงมากขึ้นเมื่อ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ หลังจากสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์สร้างโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ ๑ ผ่านไปไม่ถึง ๑ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเริ่มพระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๓๐,๐๐๐ -บาท เพื่อจัดสร้างโรงเรียนสอนหนังสือชาวเขาเป็นครั้งแรกที่บ้านแม่ดอยปุย ตำบลบ้านปาง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนแห่งนี้ได้รับพระราชทานนามว่า โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑ หลังจากนั้นได้พระราชทานเงินเพิ่มเติมอีกตามลำดับ เพื่อจัดสร้างโรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ รวม ๑๐ แห่ง (คำว่า "เจ้าพ่อหลวง" และ "เจ้าแม่หลวง" เป็นคำซึ่งชาวเขาเรียกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ)

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นระยะเวลาสำคัญยิ่งระยะหนึ่ง ในประวัติการดำเนินงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งงานพัฒนาสงเคราะห์ประชาชนในด้านอื่นๆ ของตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งนี้เนื่องจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไปยังพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทรงพบเห็นหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งปฏิบัติงานรักษาพรมแดน ได้ทรงทราบว่า นอกจากจะทำหน้าที่ลาดตระเวนเฝ้าตรวจชายแดนแล้ว ตำรวจตระเวนชายแดนยังได้จัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือเด็กชาวเขาอีกด้วย โดยนำพระทัยที่เปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณาต่อประชาราษฎร์ จึงทรงให้การอุปถัมภ์อุมชู พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และจากการโดยเสด็จพระราชกุศลจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนพระราชทานแต่ละแห่งจะต้องมีบ้านพักครูรวมอยู่ด้วยหลัง

ร่างโรงเรียน
ผู้มีความ
ชื่อโรงเรียน

โรงเรียน
การเงิน
นักเรียน

เรียนซึ่ง
พระราช-
หรับเด็ก

ศรี-
นี้จะได้
สร้างใน
โรงเรียน
นทหาร
านพระ
าขทาน
ับโรง-
รับเด็ก
าคมทั่ว

เจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระ

และ
เป็นการ
ัน ทั้ง
าะเพื่อ
ได้แก่
นก็เป็น

หนึ่ง เพื่อให้ครูได้มีที่อยู่อาศัยเป็นส่วนสวดกล
สบายพอสมควร ไม่ต้องไปรบกวนอาศัยอยู่กับชาวบ้าน
เช่นแต่ก่อน นับแต่เริ่มต้นจนถึง พ.ศ. ๒๕๒๙ นอก-
จากโรงเรียนพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
จำนวน ๑๒ โรงเรียนแล้ว สมเด็จพระศรีนครินทร์รา-
บรมราชชนนี ได้พระราชทานเงินสร้างโรงเรียนตำ-
รวจตระเวนชายแดน จำนวนถึง ๑๖๕ โรงเรียน
เป็นเงินพระราชทาน ๑๐.๑๖๖.๙๓๘ บาท โรงเรียน
ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทร์ราบรมราช-
ชนนีนี้ ได้พระราชทานนามตามชื่อ หรือหน่วยงานที่
ผู้โดยเสด็จพระราชกุศล เสด็จพระราชดำเนินเปิด
ด้วยพระองค์เองทุกแห่ง เนื่องในพระราชวโรกาสนั้น
ได้พระราชทานพระพุทธรูป ฎปร. ประจำโรงเรียน
สมุด ดินสอ เครื่องแบบนักเรียน และของใช้อื่นๆ
ประจำโรงเรียนในคราวเดียวกันด้วย

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน

การจัดตั้งเปิดสอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชาย-
แดน เป็นการดำเนินการเมื่อ ๓๐ ปีเศษล่วงมาแล้ว
และในปัจจุบันนี้ยังดำเนินการในลักษณะเพื่อ "บุก-
เบิก" เช่นเดียวกัน โรงเรียนใดที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์
พร้อมจะโอนไปให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
รับไปดำเนินการได้จะถูกโอนไปในทันที แล้วตำรวจ
ตระเวนชายแดน จะดำเนินการบุกเบิกสืบต่อไป เชื่อ
ว่าวิธีการนี้จะไม่มียุติสิ้นสุด เนื่องจากประชาชนในถิ่น
ทุรกันดารมีความต้องการในเรื่องการจัดตั้งเปิดสอน-
โรงเรียนสำหรับเยาวชนอยู่เสมอมิได้ขาด นับแต่เริ่ม
ดำเนินการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๙
ตำรวจตระเวนชายแดน ได้ร่วมกับประชาชนจัดตั้ง
โรงเรียนเปิดสอนไปแล้ว จำนวน ๖๐๘ โรงเรียน
ได้ออนให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่างๆรับ
ไว้ดำเนินการจำนวน ๕๐๑ โรงเรียน ยุบเลิกกิจการ
เพราะสถานการณ์บังคับ และการอพยพของชาวเขา

จำนวน ๕๘ โรงเรียน ปัจจุบันจึงมีโรงเรียนเปิดสอน
ดำเนินการในความรับผิดชอบรวม ๑๕๙ โรงเรียน
เป็นโรงเรียนชาวเขา ๒๘ โรงเรียน โรงเรียนประ-
ชาชนไกลคมนาคม ๑๓๑ โรงเรียน มีนักเรียนรวม
ทั้งสิ้น ๑๕.๕๕๐ คน เป็นชาย ๘.๐๙๖ คน และ
หญิง ๗.๓๕๔ คน ใช้ครูตำรวจตระเวนชายแดน
๗๕๕ คน ครูพลเรือน ๕๗ คน และครูอาสาสมัคร
ช่วยสอน ๕๓ คน รวม ๘๕๕ คน

หากมองดูเพียงผิวเผิน โรงเรียนชาวเขาและ
ประชาชนไกลคมนาคมน่าจะจำกัดตัวเองอยู่เพียง-
การให้การศึกษาเล่าเรียนหลักสูตรประถมศึกษาเท่านั้น
แต่โดยความเป็นจริงนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจ
เยาวชน ยังมีกิจกรรมที่สำคัญอีก ๒ โครงการ ซึ่ง
ได้ริเริ่มแทรกซ้อนอยู่ในกิจการโรงเรียนชาวเขาและ
ประชาชนไกลคมนาคม โครงการดังกล่าวนี้ได้แก่
กิจการลูกเสือและโรงเรียนพี่ช่วยโรงเรียนน้อง

เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีงาม และอบรม
บ่มนิสัยเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ตามวิธีการของ
ลูกเสือ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จึง
ได้ริเริ่มเปิดกองลูกเสือสำรองขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ
๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ ที่โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง
อุปถัมภ์ ๑ บ้านแม่ดอยบุญ อำเภอลำปาง จังหวัด
เชียงใหม่ และโรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ ๒ บ้าน
หนองหอย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกอง
ลูกเสือสำรองชาวเขาเผ่าแม้ว พระบาทสมเด็จพระ-
เจ้าอยู่หัวได้พระราชทานธงประจำกองลูกเสือสำรอง
แก่กองลูกเสือทั้งสอง ที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์
เมื่อ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ลูกเสือสำรองชาวเขา
ได้เดินทางมาร่วมสวนสนามในวันสถาปนาคณะลูกเสือ
แห่งชาติเป็นครั้งแรกเมื่อ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๐
จากกิจการลูกเสือสำรอง และสถานการณ์บ้านเมือง
นั่นเอง ลูกเสือชาวบ้านในพระบรมราชานุเคราะห์
จึงได้ถือกำเนิดตามมา เมื่อ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

การส
คมนาคว
เรียนพี่ช่วย
เกิดขึ้นอยู่
ไกลคมนาคม
เมื่อเดือนธ
โรงเรียนสี่
ได้แก่ โร
ดอยบุญ
โครงการนี้
อันดี มุ่งห
ให้สถาบัน
ซึ่งกันและ
เมืองของ
ช่วยเหลือ
จึงได้ริเริ่ม
ในความรับ
โรงเรียนนี้
ให้เกิดขึ้น
สัมพันธ์แล
อยู่ต่างถิ่น
เมื่อ พ.ศ
รับความช่ว
ปัญหา

การสอนหนังสือชาวเขา และประชาชนไกล
คมนาคม มีการวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา โครงการโรง-
เรียนที่ช่วยโรงเรียนน้องเป็นกิจกรรมอีกสาขาหนึ่งที่
เกิดขึ้นอยู่ในกิจการโรงเรียนชาวเขา และประชาชน
ไกลคมนาคม โดยโรงเรียนศึกษานารีเป็นผู้ริเริ่มขึ้น
เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ โรงเรียนแห่งแรกที่
โรงเรียนศึกษานารีได้รับไว้ในอุปถัมภ์เป็นโรงเรียนน้อง
ได้แก่ โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ ๑ บ้านแม่
ดอยปุย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ แต่เดิม
โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสร้างความเข้าใจ
อันดี มุ่งหวังสันติภาพของยูเนสโก ซึ่งมีแนวความคิด
ให้สถาบันการศึกษาในประเทศต่างๆ ได้ช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน แต่โรงเรียนศึกษานารีเห็นว่า ในบ้าน
เมืองของเรานั้นเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ยังรอความ
ช่วยเหลือจากผู้มีฐานะดีกว่าอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น
จึงได้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้น โดยเลือกโรงเรียนชาวเขา
ในความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดน ไว้เป็น
โรงเรียนน้อง เป็นการปลุกฝังความรู้สึกลมตาดากรณา
ให้เกิดขึ้นในเยาวชน ตลอดจนเป็นการสร้างความ
สัมพันธ์และความเข้าใจอันดีให้เกิดแก่เด็กไทย ซึ่ง
อยู่ต่างถิ่นฐานกัน ปรากฏว่านับแต่เริ่มดำเนินการ
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ จนถึงปัจจุบันนี้ โรงเรียนน้องได้
รับความช่วยเหลือจากโรงเรียนพี่มีมูลค่ามากพอสมควร

ปัญหาอีกประการหนึ่งของโรงเรียนในท้องถิ่น-

ทุรกันดารและห่างไกลคมนาคม คือ มีเด็กนักเรียน
จำนวนมีใช้น้อย ยังขาดแคลนอาหารกลางวัน สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในขณะ
โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระ
พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถไปทรงเยี่ยมเยียน
ราษฎรทั่วทุกภาคของประเทศ ได้ทรงพบเห็น และ
ทราบถึงการขาดแคลนอาหารกลางวันของเด็กนัก-
เรียน ทรงมีความห่วงใย ทรงวิตกกังวลถึงเด็กผู้น่ารัก
น่าสงสารเหล่านี้ ซึ่งจะเป็นกำลังของประเทศชาติ
ในอนาคต จึงทรงริเริ่มให้ตำรวจตระเวนชายแดนได้
ดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เริ่มแต่
๒๓ เมษายน ๒๕๒๓ เป็นต้นมา การแก้ปัญหาตาม
แนวพระราชดำรินี้ยังส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมีความรู้
ทางเกษตรกรรมใหม่ ตลอดจนให้เด็กนักเรียนมีความ
รู้ทางโภชนาการ การถนอมรักษาอาหารและแปรรูป
อาหารไปในคราวเดียวกัน ที่สำคัญก็เป็นการช่วยให้
เด็กนักเรียนได้ทำการเพาะปลูกและนำผลผลิตที่ได้ไป
ประกอบเป็นอาหารกลางวันไว้รับประทานที่โรงเรียน
โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักคอย
ให้ความช่วยเหลือ ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการ
เพิ่มพูนคุณภาพการศึกษาแก่เยาวชน ทางกรมการ
ฝึกหัดครู ได้ให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพ
การศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่ง
เป็นพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
อีกด้วย

มนัส ชันชท์ตบ่ารุง

เนเปิดสอน
โรงเรียน
เรียนประ-
กเรียนรวม
คน และ
ชายแดน
ภาษาสมัคร
วเขาและ
อยู่เพียง-
ึกษาเท่านั้น
สนาจิตใจ
งการ ซึ่ง
วเขาและ
กว่านี้ได้แก่
น้อง
และอบรม
ธิการของ
แดน จึง
เก เมื่อ
พ่อหลวง
ง จังหวัด
ภ ๒ บ้าน
เ เป็นกอง
มเด็จพระ-
สื่อสำรอง
าชนิเวศน์
งชาวเขา
ณะลูกเสือ
.ศ. ๒๕๑๐
บ้านเมือง
นุเคราะห์
ง.ศ. ๒๕๑๔